
Education & Theatre

Vol 26 (2025)

Education & Theatre

Student theatre performance in high schools in Cyprus: Framework, process and outcome

Maria Tzovenaki

doi: [10.12681/edth.39990](https://doi.org/10.12681/edth.39990)

To cite this article:

Tzovenaki, M. (2025). Student theatre performance in high schools in Cyprus: Framework, process and outcome. *Education & Theatre*, 26, 36–37. <https://doi.org/10.12681/edth.39990>

Η μαθητική θεατρική παράσταση σε λύκεια της Κύπρου: το πλαίσιο, η διαδικασία και το αποτέλεσμα

<https://doi.org/10.12681/edth.39990>

Μαρία Τζοβενάκη
Frederick University, Κύπρος

Λέξεις-κλειδιά: μαθητική θεατρική παράσταση, σχολικό θέατρο, Σχολικοί Αγώνες Θεάτρου, θέατρο στην εκπαίδευση, θεατρική επιμόρφωση εκπαιδευτικών, θεατρικές τεχνικές

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Η παρούσα διατριβή, η οποία υποστηρίχτηκε τον Σεπτέμβριο του 2024 στη Λευκωσία, εκπονήθηκε από τη Μαρία Τζοβενάκη, με επίπτηρα την καθηγήτρια θεατρολογίας Δρ. Άντρη Χ. Κωνσταντίνου, από το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Frederick στην Κύπρο. Ο τίτλος της είναι «Η μαθητική θεατρική παράσταση σε λύκεια της Κύπρου: το πλαίσιο, η διαδικασία και το αποτέλεσμα».

Για τους σκοπούς της διατριβής διεξήχθη έρευνα σε πέντε λύκεια μιας επαρχίας της Κύπρου κατά το διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου του 2021 και Απριλίου του 2022 και εξετάστηκε αν οι θεατρικές παραστάσεις στα σχολεία που συμμετείχαν αποτελούν μια παιδαγωγική πράξη και διαδικασία ή αν η κύρια επιδίωξή τους είναι μόνο ένα άρτιο αποτέλεσμα. Εν προκειμένω, μελετώνται τα ζητήματα που απασχολούν τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι αναλαμβάνουν την προετοιμασία μαθητικών θεατρικών παραστάσεων, που καλούνται να διαχειριστούν διάφορα θέματα προκειμένου να ανεβάσουν τη μαθητική τους παράσταση. Οι απαντήσεις που δόθηκαν θα επιχειρήσουν να συμβάλουν, πέρα από την καταγραφή της παρούσας κατάστασης στο υπό εξέταση πλαίσιο, τη βελτίωση του τρόπου οργάνωσης των παραστάσεων και την αποφυγή επιλογών που θα καταστήσουν λιγότερο γόνιμη την εμπειρία των μελών του μαθητικού θιάσου.

Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι τα ακόλουθα:

- Ποια είναι η στόχευση των παραστάσεων του κυπριακού σχολικού θεάτρου το οποίο αφορά εφήβους;
- Υπό ποιες συνθήκες γίνεται η επιλογή του έργου και ο σχηματισμός της ομάδας;
- Ποιος είναι ο ρόλος των εκπαιδευτικών και κατά πόσο δίνουν περιθώρια συμμετοχής στους μαθητές/μαθήτριες;

- Η διεύθυνση του σχολείου στηρίζει την όλη προσπάθεια;
- Υπάρχει συνεργασία του υπεύθυνου εκπαιδευτικού με άλλα άτομα εντός ή εκτός της σχολικής κοινότητας;

Η σημαντικότητα της έρευνας αυτής έγκειται στο ότι αναδεικνύεται η σπουδαιότητα που έχει κυρίως η διαδικασία της προετοιμασίας και όχι τόσο το αποτέλεσμα, εφόσον τα μέλη της σχολικής κοινότητας τα οποία λαμβάνουν μέρος μπορούν να επωφεληθούν σε πολλούς τομείς. Για πρώτη φορά διεξάγεται εμπειρική έρευνα με αντικείμενο τη σχολική θεατρική παράσταση στην Κύπρο. Πρόθεση της ερευνήτριας είναι να συνεισφέρει στην επιστήμη της θεατροπαιδαγωγικής στη διεθνή κοινότητα, παρουσιάζοντας διάφορα μοντέλα οργάνωσης μιας μαθητικής παράστασης και δίνοντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς που ενδιαφέρονται να ασχοληθούν, ή ασχολούνται ήδη με το αντικείμενο αυτό, να αποκτήσουν βαθύτερες γνώσεις, προκειμένου να επιλέξουν το μοντέλο που είναι πιο ωφέλιμο και παραγωγικό για όλους τους συντελεστές.

Η έρευνα δομήθηκε σε τρεις φάσεις: α) λήφθηκαν συνεντεύξεις από πέντε εκπαιδευτικούς-σκηνοθέτες μαθητικών παραστάσεων, β) παρατηρήθηκαν πρόβες τεσσάρων θεατρικών ομάδων, γ) εφαρμόστηκε ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα σε μία από τις ομάδες και εξετάστηκε κατά πόσο οι ασκήσεις αυτές βοήθησαν τα μέλη της στην προετοιμασία της παράστασης. Επιλέχθηκε η ποιοτική μεθοδολογία, καθώς διερευνώνται οι υποκειμενικές στάσεις και οι συμπεριφορές των συντελεστών της παράστασης ύστερα από τη συλλογή δεδομένων με διάφορα είδη ερευνητικών εργαλείων: συνέντευξη εκπαιδευτικών και μαθητών, παρατήρηση των δοκιμών και αναστοχαστικό ημερολόγιο της ερευνήτριας. Όλα τα δεδομένα της έρευνας καταχωρήθηκαν στο λογισμικό ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων «Taguette», έπειτα κωδικοποιήθηκαν και σχηματίστηκε ένας θεματικός χάρτης με εννέα θέματα, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει κατηγορίες που ομαδοποιήθηκαν με βάση τη συνάφειά

τους. Με τη θεματική ανάλυση, που διεξάγεται σε έξι στάδια, γίνεται προσπάθεια να απαντηθούν τα ερωτήματα της έρευνας.

Ακολούθως, συνοψίζονται τα κύρια συμπεράσματα της διατριβής. Η συγκρότηση της ομάδας ύστερα από ακρόαση, οι πολύωρες πρόβες, η συμμετοχή επαγγελματιών του θεάτρου σε ορισμένα από τα σχολεία, τα μεγάλα ποσά που δαπανούνται για την ενοικίαση χώρου, για τα σκηνικά και τα κοστούμια καταδεικνύουν πως βασικός σκοπός της μαθητικής παράστασης στα λύκεια που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν κυρίως το άρτιο καλλιτεχνικό προϊόν και όχι τόσο η διαδικασία. Ωστόσο, τα αποτελέσματα άλλων ερευνών, που έχουν διεξαχθεί στο εξωτερικό, δείχνουν ότι η διαδικασία της παράστασης είναι εξίσου σημαντική με το τελικό προϊόν. Είναι σημαντικό να επιδιώκεται παράλληλα τόσο ένα ποιοτικό αποτέλεσμα όσο και μια ποιοτική εμπειρία για τους νέους.

Η συνεργασία των εκπαιδευτικών με θεατρολόγους, αν και δεν παρατηρείται σε όλα τα σχολεία, μπορεί να είναι παραγωγική, καθώς μειώνονται οι αστοχίες και αξιοποιούνται θεατρικές τεχνικές για την προετοιμασία των μαθητών/τριών. Σε γενικές γραμμές, διαπιστώνεται ότι στο επίκεντρο της προετοιμασίας δεν είναι οι μαθητές/τριες αλλά οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι κατευθύνουν τη διαδικασία περιορίζοντας τις πρωτοβουλίες των παιδιών. Θα έπρεπε, εντούτοις, να ισχύει το αντίθετο, σύμφωνα με πολλούς μελετητές. Παρατηρείται, επιπροσθέτως, ότι μόνο σε δύο σχολεία εφαρμόστηκαν θεατρικές ασκήσεις και παιχνίδια, τα οποία κατέστησαν πιο ευχάριστη τη διαδικασία και έφεραν τους μαθητές/τριες πιο κοντά στον χαρακτήρα που υποδύονταν, όπως αποδείχτηκε και από το θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε σε μία από τις ομάδες που συμμετείχαν στην έρευνα. Για τον λόγο αυτό επιβάλλεται η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη θεατροπαιδαγωγική.

Σχετικά με τους Παγκύπριους Σχολικούς Αγώνες Θεάτρου, που οργανώνονται από τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (ΘΟΚ) και το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ), σημειώνεται ότι συχνά προκαλούν έντονο άγχος και εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ των μελών της ομάδας. Μάλιστα, μερικές φορές καταπατούνται κανόνες προκειμένου να διακριθούν κάποια σχολεία. Η φιλόδοξη προσπάθεια για διάκριση στους Αγώνες θεάτρου δεν αφήνει περιθώρια για συμπεριληπτική παιδαγωγική. Είναι παιδαγωγικά σωστό να επιλέγονται παιδιά με μεικτές ικανότητες και να αξιοποιείται η διαφορετικότητα που υπάρχει μέσα στο σχολικό περιβάλλον, καθώς με αυτόν τον τρόπο ενισχύονται τα παιδαγωγικά αποτελέσματα.

Συγχρόνως, επιβεβαιώνεται η ανάγκη για διερευνητική μάθηση και στη διαδικασία προετοιμασίας της παράστασης από τους μαθητές/τριες, καθώς καλούνται να πειραματιστούν και να οδηγηθούν στην ανακάλυψη της γνώσης με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών. Τα παιδιά χρειάζεται να λαμβάνουν μέρος ενεργά σε όλη τη διαδικασία: την επιλογή του έργου, τη διασκευή ή ακόμη και τη συγγραφή του, τον σχηματισμό της ομάδας, το στήσιμο πάνω στη σκηνή, την ερμηνεία, τη δημιουργία των σκηνικών ή των κοστούμιών, τη συγκέντρωση των σκηνικών αντικειμένων, τη μουσική επιμέλεια. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζεται η βιωματική ή εμπειρική μάθηση. Σύμφωνα με την παιδαγωγική αυτή, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να τοποθετούν τα παιδιά στο κέντρο της διαδικασίας, χωρίς να τους υποδεικνύουν τι να κάνουν και να τους παραχωρούν μεγάλα περιθώρια ενεργής συμμετοχής σε αυτή, για να βιώσουν τη θεατρική παράσταση ως «κτήμα» τους.

Τέλος, εκτός από προτάσεις για βελτίωση της λειτουργίας του θεσμού των Παγκυπρίων Σχολικών Αγώνων Θεάτρου και της προετοιμασίας της μαθητικής παράστασης, γίνονται εισηγήσεις για μελλοντικές έρευνες.

Η **Μαρία Τζοβενάκη** γεννήθηκε στην Αθήνα, είναι απόφοιτος του Τμήματος Νεοελληνικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης (2002) και απόφοιτος του μεταπτυχιακού προγράμματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου (2007). Εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή στο Frederick University, με τίτλο «Η μαθητική θεατρική παράσταση σε λύκεια της Κύπρου: το πλαίσιο, η διαδικασία και το αποτέλεσμα». Ταυτόχρονα, σπουδάζει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάζεται ως φιλόλογος σε σχολεία της ιδιωτικής και δημόσιας Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου από το 2003 μέχρι σήμερα και έχει αναλάβει την οργάνωση και σκηνοθετική επιμέλεια μαθητικών θεατρικών παραστάσεων σε γυμνάσια και λύκεια του νησιού. Επιπλέον, ήταν καθηγήτρια ελληνικών στη μονάδα ειδικής αγωγής του Λυκείου Λινόπετρας Λεμεσού τα τελευταία τρία χρόνια και ασχολήθηκε με θεατρικές δράσεις στις οποίες εμπλέκονταν παιδιά της ειδικής αγωγής μαζί με μαθητές/τριες από τις άλλες τάξεις του σχολείου.